

Lucembursko a Česká republika jsou historicky spjaty.
V Lucemburku, hlavní metropoli velkovévodství, odpočívají
ostatky českého krále Jana Lucemburského.

Malá ZEMĚ VELKÉ příběhy

Reportáž z jediného velkovévodství světa od BARBORY LITEROVÉ

Bylo nebylo jedno velkovévodství. Jediné na světě. Žilo v něm málo lidí, kteří se dělili o velké bohatství, a tak se tam všem dobře žilo pod laskavým zrakem Jindřicha I. Příběh Lucemburska je trochu z říše fantazie. Měřeno podle HDP je po Kataru druhou nejbohatší zemí světa, stálo u zrodu sjednocené Evropy, k nelibosti některých institucí nade vše ctí bankovní tajemství a jako první země starého kontinentu láká investory k dobývání přírodních zdrojů z vesmíru. Lucembursko umělo a umí překvapit.

Vstupuji do katedrály Notre-Dame zasvěcené Panně Marii, jedná se o nejvýznamnější sakrální památku Lucemburska. Je čtvrtek dopoledne a v katedrále je nadmíru živo. Prodírám se mezi davy poutníků, kteří sem dorazili nejen z Lucemburska, aby se poklonili sošce z lipového dřeva, pocházející ze 17. století. Panna Marie Těšitelka zarmoucených je nejen patronkou města Lucemburku, ale všech Lucemburčanů. Kostel jí byl zasvěcen v březnu roku 1848 a po dvaadvaceti letech jej sám papež Pius IX. povýšil na katedrálu. Stoupám si na špičky, abych viděla na dětský sbor, jehož zpěv naplňuje katedrálu magickou atmosférou. Okna zdobí vitráže, jejichž obrazy ožívají s přibývajícím světlem. „Jdeme dolů do krypty“, probouzí mě z rozjímání průvodce Didier. „Někdo je právě u zpovědi, takže musím mluvit hodně potichu“, a vede mě k pohřební komoře, v níž jsou pochováni všichni katoličtí členové velkovévodské rodiny (ostatky členů z řad protestantů odpočívají v kostele v německém Weilburgu). Vchod do komory stráží dva bronzové lvi ozdobené heraldickým znakem lilie, jenž odkazuje na sprízněnost s francouzskou dynastií Bourbonů. Současný a velmi oblíbený velkovévoda Henri (Jindřich) I. Lucemburský je potomkem krále Slunce v přímé linii. „Tohle vás asi bude zajímat nejvíc,“ špitne Didier a ukazuje

◀◀ Velkovévodský palác v Lucemburku, oficiálním sídlem velkovévodů je od roku 1890. ◀ Velkovévoda **Jindřich I. Lucemburský** s manželkou **Marií Teresou** narozenou na Kubě. ▶ Lucembursko stejně jako Česká republika má ve znaku dvouocasého lva.

na mramorový sarkofág stojící hned vedle pohřebiště velkovévodů. „Tady leží váš král.“ Na náhrobku je psáno: „Král český, hrabě lucemburský, syn císaře Jindřicha VII., otec císaře Karla, děd císařů Václava a Zikmunda.“

SLEPÝ A VÁŽENÝ KRÁL

Desátý český král Jan Lucemburský je zde znám především jako John the Blind neboli Jan Slepý. Ve svých jednačtyřiceti letech oslepl na pravé oko a během dalších dvou let zcela přišel o zrak. Příčinou byl pravděpodobně šedý zákal obou čoček podpořený genetickou dispozicí, protože mnozí Lucemburkové trpěli očními vadami. Jan padl roku 1346 v bitvě u Kresčaku v severní Francii, kde

se až do poslední chvíle hrdinně oháněl mečem, aniž by svého nepřítele viděl. V roce 1360, čtrnáct let po Janově osudové bitvě, byl u Kresčaku vztyčen kříž pojmenovaný Croix de Bohême. Na jeho čele stojí psáno: „*Tento kříž připomíná hrdinský konec Jana Lucemburského, krále českého, který zemřel pro Francii 26. srpna 1346.*“ Po Janově smrti, jenž byl pro Čechy „králem cizincem“, usedl na český trůn jeho syn Karel IV., pod jehož vládou nastal zlatý věk českého království. V Lucembursku ale zdaleka není tak známou personou jako jeho otec „Jan Slepec“, to se ale může brzy změnit. V souvislosti s letošním výročím, kdy si připomínáme 700 let od narození Karla IV., se i v Lucembursku koná řada akcí s ním spojených. Příkladem je výstava „Karel IV. – Lucembursko a jeho hrabě, král a evropský císař“, jež se koná od 26. května do 9. října v Městském muzeu historie města Lucemburku. Toto muzeum ale stojí za návštěvu v kterémkoliv čase, obzvlášť impozantní je prosklený výtah, jenž návštěvníky vozí mezi jednotlivými časovými epochami.

POSMRTNÁ DETEKTIVKA

Stejně jako byl dramatický Janův život, nenechala se ani jeho smrt zahanbit. Ostatky krále nejprve skončily v lucemburském kostele Altmünster, po jeho zničení je mniši přenesli do nového opatství Neumünster. Při přesouvání mumie se za podivných okolností ztratila lebka, zatoula se k jistému Hermannovi z Manderscheidu a musela intervenovat holandská regentka Isabella, aby se po sedmácti letech mohla vrátit zpět ke svému tělu. Když propukla francouzská revoluce, zachránila pozůstatky krále průmyslnická rodina Bochů (světoznámá porcelánka Villeroy a Boch) a ukryla je na půdě domu v německém Mettlachu

Kilometry **PODZEMNÍCH CHODEB** pod ochranou UNESCO

Kdysi dávno stál na skále Rocher du Bock **HRAD LUCILINBURHUC**, jenž dal Lucemburčanům jméno. Tento národ se měl vždy na pozoru před nepřítelem, a tak hrad postupně zesiloval až se z něj stala **PEVNOST S DŮMYSLNOU SÍTÍ PODZEMNÍCH CHODEB**. Nejproslulejší jsou Kasematy Bock, které jsou od roku 1994 zapsané na Seznamu UNESCO. Začaly je **BUDOVIAT ŠPANĚLÉ** v době své nadvlády roku 1644, v technickém díle pokračoval francouzský vojenský inženýr Vauban. Sít spleť chodeb se nakonec rozrostla až na **21 KILOMETRŮ**. Příštěší zde v minulosti našly tisíce vojáků i se svými koňmi. Našlo se místo i pro dělostřeleckou dílnu, pekárnu, ošetřovnu a polní kuchyni. Za druhé světové války se v kasematách **UKRYVALO PŘED NACISTICKÝMI NÁLETY** 35 000 lidí. Dnes jsou tyto kasematy jednou z hlavních atrakcí, o kterou se nechá připravit jen málokterý návštěvník Lucemburku.

Nejpohodlněji a nejrychleji se do Lucemburku dostanete přímo z Prahy s leteckou společností Luxair. Linka je k dispozici 4x týdně (pondělí, středa, pátek a neděle). Let trvá pouhých 75 minut. Více na www.luxair.lu

↑ Katedrála Notre Dame v Lucemburku je místem, kde ve zdobené tumbě odpočívají **ostatky „krále rytíře“ Jana Lucemburského**. Po druhé světové válce Lucembursko **s velkou pompou** převezlo kosterní pozůstatky desátého českého a uložilo je v kryptě katedrály. V roce 1980 podrobil tělo krále **analýze profesor Emanuel Vlček**.

na řece Saar. Údajně mniši požádali Pierra-Josepha Bocha o tuto laskavost. Roku 1833 potkal jeho syn Jean-François Boch pruského prince a pozdějšího krále Fridricha Viléma IV. na jeho cestě Porýním a darem mu nabídl Janovy relikvie. Princ považoval Jana Lucemburského za svého předchůdce a nařídil přednímu německému architektovi Karlu Fridrichu Schinkelovi, aby navrhl pohřební kapli. Ta byla postavena v roce 1834 u Kastel-Staadt poblíž lucemburských hranic. O čtyři roky později u příležitosti výročí smrti Jana Slepého byl při veřejné ceremonii desátý český král, hrabě lucemburský a titulární král polský uložen do sarkofágu z černého mramoru. Zde odpočíval do roku 1945, kdy si Lucembursko vzalo ostatky zpět a uložilo je v kryptě katedrály Notre Dame. Byla to velká sláva. Pozůstatky uložené do velké kované truhlice se vezly na lafetě a již se zdálo, že Janovo tělo došlo po šesti stech letech zaslouženého klidu. Třicátého srpna roku 1980 ale profesor Emanuel Vlček vyzvedl královy ostatky a převezl je letecky do Prahy k vědecké expertíze. Ve své zprávě mimo jiné zdůraznil: „*Celý tento náález jasně hovoří o mnohonásobném*

druhotném poškození mumie a posléze i jednotlivých izolovaných kostí kostry. Je patrné nešetrné zacházení s mumifikovaným tělem krále a i s jeho záměrným poškozováním při odebrání částí na památku. Mezi kostmi jsou přimíseny ještě malé zlomky spálených kostí jiného jednotlivce.“

V příštím roce se v Lucemburku otevře škola pojmenovaná po největším Čechovi

BABYLONSKÉ VĚŽE

Hlavní metropoli Lucemburska Lucemburku se říká mezinárodní vesnice, žije v ní okolo sto deseti tisíc

obyvatel a na sto šedesát národností. Z cizinců převládají Francouzi, Portugalci, Italové a Belgičané. Jazykově jsou Lucemburčané vybaveni lépe než leckterý jiný národ. Každý obyvatel tohoto velkovévodství ovládá čtyři jazyky. Minimálně. Francouzština, němčina a angličtina jsou administrativní nutností a lucemburština je otázkou národní identity. „Doma s dětmi mluvím lucembursky, je to hlavně o mluveném slovu, ale čist tak je i pro mě složitě,“ říká Lucemburčan Valerio d'Alimonte, jenž působí v národní centrále turistického ruchu.

Každý pracovní den se počet lidí v hlavním městě ovšem navýší o 180 tisíc, z nichž mnozí míří za úřed-

nický stůl v některé z evropských institucí. Sídli zde Evropský soudní dvůr, Auditorický tribunál, Evropská investiční banka a administrativní sekce Evropského parlamentu a Evropské komise. Stojím před impozantní budovou Evropského soudního dvora, navrženou pařížským architektem Dominiquem Perraultem. Součástí komplexu jsou dva zlatavé mrakodrapy přezdívané „babylonské věže“, kde tisíc překladatelů zpracovává dokumenty pro soudní dvůr. Ročně přeloží okolo jednoho milionu stran. „Kdyby právo mělo mít svou barvu, jaká by byla?“ položil si otázku Perrault. A odpověděl si na ni po svém. „Zlatou. Protože tento soud se nezabývá vězením a tresty, ale dodržováním práva mezi zeměmi EU.“ A tak jeho „babylonské věže“ září do dálky jako dvě obrovské svíčky. Uvnitř soudní budovy procházím bezpečnostní prohlídkou podobně jako na letišti a po předložení dokladu totožnosti mohu stejně jako každý jiný zájemce postoupit k prohlídce v doprovodu průvodce. Soudní dvůr disponuje díky příspěvkům členských států sbírkou uměleckých děl, která reprezentují evropské umělecké dědictví. Dívám se na Rodinovu sochu Myslitele a představuji si, jaký výraz asi mají zde působící soudci při rozplétání složitých kauz.

EPICENTRUM ZÁBAVY

Na Lucemburku je mi příjemné, že se v něm snadno objednáte bez auta. Nic není daleko, tak proč nechodit pěšky? Pijí se zde výborná bílá vína, šumivé Crémant a také pivo. Jídlo je excelentní – Lucembursko má přes půl milionu obyvatel a navzdory tomu 11 restaurací oceněných hvězdičkou Michelin. Hlavní město sice nepřekypuje bujarou zábavou, ale také to není ospalá díra. Jsem v Rives de Clausen. V této čtvrti založil roku 1563 hrabě Mansfeld první zdejší pivovar, následovaly další včetně toho nejvýznamnějšího – pivovaru Mousel. Původní výrobní areál tohoto pivovaru se v roce 2008 proměnil v epicentrum lucemburské zábavy s kluby a restauracemi. Vstupuji do podniku s příznačným názvem Rock Box. Při pohledu na návštěvníky tvořené motorkáři a tvrdými rockery si chvílemi přijdu nepatřičně, ale zbytečně, každý si všimá jen svého půllitru a své společnosti. Je mi milé, že zábava plyne v nekuřáckém prostředí a ani tvrdí hoši s tím nemají sebemenší problém.

Lucembursko, jež má image konzervativní země, kde se téměř devadesát procent populace hlásí k římskokatolickému vyznání, je v reálu zemí otevřenou a v mnoha ohledech průkopnickou. Dokládá to například sňatek lucemburského premiéra Xaviera Bettela (43) s belgickým architektem Gauthierem Destenayem. Lucembursko jako devátá země Evropské unie přijalo v červnu roku 2014 zákon umožňující osobám stejného pohlaví

4 otázky pro: PETRA KUBERNÁTA

VELVYSLANEC ČESKÉ REPUBLIKY V LUCEMBURSKU

Lucembursko je multikulturní a mnohonárodnostní země, kde žije i česká komunita. Kolik čítá lidí a vyvíjí nějaké aktivity k popularizaci České republiky?

Přesné počty našich krajanů neznáme, protože neexistuje žádná povinná registrace, ale odhadujeme, že v Lucemburském velkovévodství žije kolem 1500 Čechů. Jsou to především naši občané, kteří pracují v evropských institucích nebo v zastoupeních zahraničních bank a v zahraničních firmách, včetně jejich rodin. Tento počet také zahrnuje menší skupinu krajanů, kteří emigrovali z bývalého Československa po roce 1968. Krajská komunita je v Lucembursku velmi aktivní. Kromě Asociace přátel Čechů a Slováků zde velmi dobře funguje divadelní skupina Divadlo v Luxu a dětský taneční a pěvecký folklorní soubor, který navštěvují nejenom české, ale i slovenské a lucemburské děti. V letošním roce z popudu čtyř maminek také zahájila v Lucemburku vyučování česká víkendová krajská škola, o kterou je velký zájem.

Ambasáda řadu krajských akcí podporuje finančně, nebo se přímo podílí na jejich organizaci. Ať už se to týká pořádání výstav, koncertů, divadelních představení nebo čtení české poezie a prózy v prostorách zastupitelského úřadu. Společně si tak připomínáme naši kulturu, historii, zvyky a obyčeje, ale zároveň s tímto bohatstvím seznamujeme i naše lucemburské přátele a zahraniční kolegy.

Co o nás Lucemburčané vědí?

Když se zeptáte Lucemburčana na ulici, co se mu vybaví, řekne-li se Česko, tak většinou zazní: výborné české pivo, auta značky Škoda, nádherná Praha. Milovníci vážné hudby mnohdy zmíní skladatele Antonína Dvořáka, nebo Bedřicha Smetanu. Někteří pak přidají jméno Václava Havla, nebo Karla IV. Ti, co se zajímají o sport, pak doplní jména našich předních sportovců, zejména fotbalistů.

Spojuje nás historie postavami králů Jana Lucemburského a jeho syna Karla IV. Vznikají, či se plánují nové vazby, ať už v oblasti obchodu či kultury?

Letošní rok, který je ve znamení oslav výročí 700 let od narození lucemburského hraběte, českého krále a císaře Svaté říše římské Karla IV., chceme využít k připomenutí a prohloubení znalostí lucemburské veřejnosti o naší společné části historie. Jsem velmi rád, že se nám podařilo dát dohromady s našimi lucemburskými partnery celou řadu zajímavých akcí. S Historickým muzeem města Lucemburku se podílíme na sérii vědeckých konferencí zaměřených na život a vládu Karla IV. V sídle banky Raiffeisen zahájíme výstavu „Karel IV. – císař na čtyřech trůnech“, kterou připravila Univerzita Karlova a Národní galerie. V prostorách naší ambasády pokřtíme novou odrůdu růže jménem „Císař Karel IV.“. Na konci června se pak uskuteční vernisáž výstav soch z bronzu a železa, která je tematicky zaměřena na Karla IV. a příslušníky lucemburské dynastie. S lucemburskou informační kanceláří chystáme procházku po stopách Jana Lucemburského a jeho syna Karla IV. v hlavním městě Lucemburku. S karlovským rokem se rozloučíme koncertem klasické hudby, kde zazní i skladby z období života Karla IV.

Pracujeme rovněž na přípravě ekonomické mise lucemburských podnikatelů do ČR, která by se měla uskutečnit koncem tohoto roku. Dojde k podpisu nové dohody o spolupráci mezi Univerzitou Karlovou v Praze a Lucemburskou univerzitou. To je jen náčrtkem několik nejdůležitějších akcí, o kterých by se s určitou nadsázkou dalo říci, že jsou právě pokračováním naší společné dávné historie.

Jak byste prosím dokončil větu. Lucembursko pro mě je...

... malá, ale velmi zajímavá země s přátelskými lidmi, kde je příjemné, nejenom pracovat, ale i žít.

Malé Lucembursko sehrálo klíčovou roli při budování společné Evropy

↑ **Evropský soudní dvůr** (vpravo) a vedle něj dvě vysoké budovy ve zlatém plášti, kde odvádějí svou práci překladatelé. → Lucemburčané jsou **pyšní na moderní budovu Filharmonie** a také na její stálý orchestr.

uzavírat manželské svazky. Bettel se tak stal vůbec prvním evropským premiérem, jenž uzavřel homosexuální sňatek a pro mnohé představuje symbol společenské změny. Po obřadu premiér a zároveň bývalý starosta hlavního města poděkoval všem Lucemburčanům za jásotu davu, který na novomanžele házel rýži a konfety.

POCTA JANU PALACHOVÍ

Lucembursko je po Maltě druhým nejmenším státem EU, ale sehrálo klíčovou roli již při samotném vzniku této instituce. Zásadní postavou myšlenky budování společné Evropy byl lucemburský občan Robert Schuman (1886–1963). České velvyslanectví se nalézá v domě někdejšího legendárního lucemburského premiéra Pierra Wernera, jednoho z otců-zakladatelů Evropské unie. Dům v samém centru Lucemburku, který má

pro Lucemburčany symbolický význam, je ve vlastnictví českého státu a charakterizuje kvalitu vzájemných vztahů. Nebuďte překvapení, když v Lucemburku narazíte na Square Jan Palach, pojmenované po českém studentovi. Myšlenka pojmenovat po Palachovi náměstí vzešla od Fernanda Zürna, jenž v 60. letech působil jako zástupce primátora. Za druhé světové války se zapojil do odboje proti nacistům a měl blízko k Československu.

Vazby Česka a Lucemburska ale neskončily. Otevírají se nové kapitoly. V příštím roce se ve čtvrti Belair v ulici Karla IV. otevře škola pojmenovaná po „největším Čechovi“. Krajanská asociace Sdružení Čechů a Slováků v Lucembursku škole věnuje bystu Karla IV., která by měla být umístěna v průčelí vchodu do školy. Karel IV. a jeho otec Jan Lucemburský jsou naším společným osudem a jak se zdá i spojnicí pro budoucnost. 🌐

